

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять з дисципліни
“Підприємницька діяльність”
для студентів денної та заочної форми навчання
Спеціальність 122 «Комп’ютерні науки»
Рівень вищої освіти - бакалавр

“Затверджено”

на засіданні групи забезпечення спеціальності

Протокол № 5 від 20.06 2022 р.

Голова групи Кузніченко С.Д.

“Затверджено”

на засіданні кафедри економіки природокористування

Протокол № 1 0 від 12.05. 2022 р.

Завідувач кафедри Губанова О.Р.

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Підприємницька діяльність» для студентів денної та заочної форми навчання за спеціальністю 122«Комп'ютерні науки» (рівень вищої освіти - бакалавр).

/ Укладач: старший викладач Плетос С. В. - Одеса: ОДЕКУ, 2022.

ЗМІСТ

Передмова	6
1. Загальна частина	7
1.1. Мета та завдання курсу	7
1.2. Перелік знань, вмінь та компетенцій, що формуються у ході вивчення навчальної дисципліни “Підприємницька діяльність”	10
1.3. Перелік контролюючих заходів	11
1.4. Навчально-методичне забезпечення	13
2. Методичні вказівки до проведення практичних занять	14
Розділ 1. Вступ до підприємництва	14
Практичне заняття 1. Об'єктивні основи виникнення і розвитку підприємництва	14
Практичне заняття 2. Сутність та функції підприємництва в ринковій економіці	15
Практичне заняття 3. Економічна свобода підприємництва	16
Практичне заняття 4. Конкуренція як засіб реалізації підприємництва	17
Практичне заняття 5. Мотивація підприємницької діяльності	17
Практичне заняття 6. Правовий статус підприємця	19
Розділ 2. Організаційно-правові форми підприємництва	20
Практичне заняття 7. Етика підприємництва та соціальна відповідальність у бізнесі	20
Практичне заняття 8. Види та сфери підприємницької діяльності	21
Практичне заняття 9. Форми організації підприємництва	22
Практичне заняття 10. Підприємство як організаційна структура підприємництва	22
Практичне заняття 11. Мале підприємництво в Україні	23
Розділ 3. Організація та економіка підприємництва	24
Практичне заняття 12. Підприємницькі ризики: сутність, функції, класифікація та джерела виникнення	24
Практичне заняття 13. Організація підприємницької діяльності	25
Практичне заняття 14. Технологія створення власної справи	26
Практичне заняття 15. Фінансово-кредитна система України	26

Передмова

Економіка будь-якого суспільства представлена сукупністю різних видів діяльності, направленої на створення матеріальних благ та їх доставляння до споживача. Одним з основних видів людської діяльності в ринковій економіці є підприємницька діяльність. Підприємницька діяльність як наука вивчає суть і функціонування підприємницької діяльності в умовах ринкових економічних відносин.

За своєю економічною природою підприємницька діяльність – це економічні відносини, що виникають між людьми з приводу організації власної справи, виробництва, їх функціонування з метою отримання прибутку. Підприємництво є однією з головних складових ринкової системи господарювання. На нього покладено розв’язання таких важливих економічних і соціальних завдань, як насичення національного ринку різноманітними благами, розв’язання проблеми зайнятості населення та сприяння становленню середнього класу, розвиток конкуренції, формування господарської культури.

Курс спрямовано на ознайомлення з історичними передумовами виникнення підприємництва та з його розвитком у суверенній Україні, з поглядами на підприємництво провідних українських і зарубіжних вчених-економістів, на оволодіння теоретичними навичками з організації та управління власною справою, на вміння використовувати інструментарій менеджменту та маркетингу у підприємницькій діяльності.

На практичні заняття виносяться теми, що потребують детального опрацювання й аналізу для більш глибокого і систематизованого вивчення навчального матеріалу. Окремі питання занять можуть слугувати темами для написання доповідей.

1. Загальна частина

1.1. Мета та завдання курсу

Навчальна дисципліна «Підприємницька діяльність» належить до загальної частини освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 122 «Комп'ютерні науки».

Мета вивчення навчальної дисципліни - формування системи базових знань із організації, функціонування та правового регулювання підприємницької діяльності, а відтак формування підприємницького мислення. Дати студентам загальну уяву про бізнес, розглянути його соціально-економічний зміст.

Завдання: розкрити механізм створення власної справи, показати процеси функціонування, інфраструктурного обслуговування і забезпечення бізнесу, а також висвітлити проблеми його управління і державного регулювання, і на цій основі сформулювати підприємницький тип мислення, котрий так необхідний для розвитку бізнесу.

Предметом дисципліни є вивчення та дослідження закономірностей організації та розвитку підприємницької діяльності, законів та принципів функціонування підприємств, ролі підприємництва у розвитку економічно-соціального, науково-технічного та інноваційного розвитку країни. Це вивчення комплексної системи підприємницької діяльності і способів досягнення успіхів у підприємстві як альтернатива "тінізації" економіки і збереження інтелектуального потенціалу та виходу економіки України з тривалого кризового стану.

Для досягнення поставленої мети у дисципліні поставлені такі *основні завдання:*

– з'ясувати місце дисципліни у навчальному процесі, розкрити її основну мету та визначити основні категорії підприємництва;

- дати чітке уявлення про загальнотеоретичні засади підприємництва;
- ознайомити із сучасним станом розвитку підприємництва та його проблемами;

Практичні заняття з дисципліни “Підприємницька діяльність” мають визначену логіку побудови і цілком конкретний зміст.

Вони охоплюють такі змістовні модулі:

- Вступ до підприємництва;
- Організаційно-правові форми підприємництва;
- Організація та економіка підприємництва.

Внаслідок вивчення дисципліни у студентів повинні бути *сформовані професійні компетентності:*

вони мають знати:

- сутність підприємництва;
- основи виникнення і розвитку підприємництва;
- механізм втілення підприємницької ідеї;
- технологію заснування власної справи;
- організацію бізнесу;
- рушійні сили, умови та принципи підприємницької діяльності;
- закони функціонування ринку і поведінки товаровиробників;
- сутність, форми та методи конкурентної боротьби;
- сутність і структуру економічної власності;
- державне регулювання підприємництва;

вони також повинні вміти:

- використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях;

- застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності;
- працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей;
- демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати;
- демонструвати здатність діяти соціально - відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства;
- демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці;
- визначати та класифікувати фактори середовища підприємництва;
- проводити аналіз впливу конкуренції на підприємницьку діяльність;
- складати установчі документи підприємства;
- проводити державну реєстрацію підприємства.

Місце у структурно-логічній схемі: наступна дисципліна “Управління ІТ-проектами”.

Загальний обсяг навчального часу визначається робочим навчальним планом та становить 120 годин.

1.2. Перелік знань, вмінь та компетенцій, що формуються у ході вивчення навчальної дисципліни “Підприємницька діяльність”

Внаслідок вивчення дисципліни студент повинен отримати :

базові компетенції: ЗК8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК9. Здатність працювати в команді.

СК15. Здатність до аналізу та функціонального моделювання бізнес процесів, побудови та практичного застосування функціональних моделей організаційно-економічних і виробничо-технічних систем, методів оцінювання ризиків їх проектування.

базові знання: ПР1. Застосовувати знання основних форм і законів абстрактно-логічного мислення, основ методології наукового пізнання, форм і методів вилучення, аналізу, обробки та синтезу інформації в предметній області комп'ютерних наук.

базові вміння: ПР8. Використовувати методологію системного аналізу об'єктів, процесів і систем для задач аналізу, прогнозування, управління та проектування динамічних процесів в макроекономічних, технічних, технологічних і фінансових об'єктах.

ПР11. Володіти навичками управління життєвим циклом програмного забезпечення, продуктів і сервісів інформаційних технологій відповідно до вимог і обмежень замовника, вміти розробляти проектну документацію (техніко-економічне обґрунтування, технічне завдання, бізнес-план, угоду, договір, контракт).

1.3. Перелік контролюючих заходів

Система оцінювання: поточне опитування, модульний тестовий контроль. Підсумковий контроль- залік.

В цілому на дисципліну відведено 100 балів (50 балів на теоретичну частину, 50 балів на практичну).

Модульна контрольна робота проводиться після опрацювання матеріалів лекційних і практичних занять і складається з 10 тестових завдань. Правильна відповідь на кожне з тестових завдань оцінюється в 1 бал. Максимальна оцінка за виконання модульної контрольної роботи дорівнює 10 балам.

Суми балів, які отримав студент за всіма змістовними модулями навчальної дисципліни формують інтегральну оцінку поточного контролю студента з навчальної дисципліни. Вона є підставою для допуску студента до семестрового заліку з дисципліни “Підприємницька діяльність”.

Пропуски: мінус 1 бал за кожний пропуск заняття (2 години). Якщо пропуск стався з об'єктивних причин, студент має можливість відпрацювати пропущене заняття через усну відповідь та представлення конспекту лекцій з пропущеної теми.

Залікова контрольна робота складається з 20 тестових завдань. Правильна відповідь на кожне з тестових завдань оцінюється в 5 балів. Максимальна оцінка за залік дорівнює 100 балам.

Максимальна кількість балів по практичним модулям

№ модулю	Розділ	Мак-на кількість балів
ЗМ-ПР1	Тема 1. Об'єктивні основи виникнення і розвитку підприємництва (2 тест. х 1 бал)	2
	Тема 2. Сутність та функції підприємництва в ринковій економіці (2 тест. х 1 бал)	2
	Тема 3. Економічна свобода підприємництва (2 тест. х 1 бал)	2
	Тема 4. Конкуренція як засіб реалізації підприємництва (2 тест. х 1 бал)	2
	Тема 5. Мотивація підприємницької діяльності (2 тест. х 1 бал)	2
	Тема 6. Правовий статус підприємця (2 тест. х 1 бал)	2
	Модульна тестова контрольна робота (10 тестів х 1 бал)	10
ЗМ-ПР2	Тема 7. Етика підприємництва та соціальна відповідальність у бізнесі (2 тест. х 1 бал)	2
	Тема 8. Види та сфери підприємницької діяльності (2 тест. х 1 бал)	2
	Тема 9. Форми організації підприємництва (2 тест. х 1 бал)	2
	Тема 10. Підприємство як організаційна структура підприємництва (2 тест. х 1 бал)	2
	Тема 11. Мале підприємництво в Україні (2 тест. х 1 бал)	2
	Тема 12. Підприємницькі ризики: сутність, функції, класифікація та джерела виникнення (2 тест. х 1 бал)	2
	Тема 13. Організація підприємницької діяльності (2 тест. х 1 бал)	2
	Тема 14. Технологія створення власної справи (2 тест. х 1 бал)	2
	Тема 15. Фінансово-кредитна система України (2 тест. х 1 бал)	2
	Модульна тестова контрольна робота (10 тестів х 1 бал)	10
Всього		50

1.4. Навчально-методичне забезпечення

Основна література

- 1.Плетос С.В. Підприємницька діяльність: конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2021. 108 с.
- 2.Ємець О. І. Основи підприємництва: навчальний посібник / О. І. Ємець, – Івано-Франківськ : Лілея–НВ, 2012. – 147 с.
- 3.Варналій З.С. Основи підприємництва: навч. посібник. 3. вид., випр. і доп. Київ: Знання-Прес, 2006. 352с.
- 4.<http://www.library-odeku.16mb.com/>

Додаткова література

- 5.Основи бізнесу: навчальний посібник / Я. С. Ларіна, С. В. Мочерний, В. М. Фомішина, С. І. Чеботар. Київ: Академвидав, 2009. 384 с.
- 6.Основи підприємництва: підручник / Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О., та ін.; за заг. ред. Н.В. Валінкевич. Житомир: ЖДТУ, 2019.493с.
- 7.Підприємництво: підручник / С. В. Панченко, В. Л. Дикань, О. В. Шраменко та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2018. Ч. 2. Реалізація підприємницької діяльності у сучасних ринкових умовах. 228 с.
8. Амосов О. Ю., Латинін М. А. Економіка підприємства: навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Київ: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2008. 168 с.
9. Бойчук І. М. Економіка підприємства: навчальний посібник. Київ: Атіка, 2007. 528 с.

Посилання на електронні ресурси ОДЕКУ:

- 10.Електронна бібліотека ОДЕКУ: www.library-odeku.16mb.com
- 11.Репозитарій ОДЕКУ: <http://eprints.library.odeku.edu.ua/>

2. Методичні вказівки до проведення практичних занять

Розділ 1. Вступ до підприємництва

Практичне заняття 1. Об'єктивні основи виникнення і розвитку підприємництва

Метою вивчення теми є передумови виникнення підприємництва. Співвідношення понять бізнес і підприємництво. Історичний розвиток поняття «підприємництво». Види бізнесу. Моделі бізнесу.

В результаті вивчення даної теми студент повинен **знати** походження та еволюцію терміну «підприємництво», передумови виникнення підприємництва, моделі бізнесу; **вміти** розрізняти поняття «бізнес» і «підприємництво» та пояснити їх відмінність, визначати види бізнесу та їх ознаки.

Завдання 1.1

Які основні концептуальні положення сформувались в ході еволюції терміну «підприємництво»? Як співвідносяться між собою поняття «бізнес» і «підприємництво»? В чому полягають відмінності між поняттями «бізнес» і «підприємництво»? Які види бізнесу ви знаєте? Охарактеризуйте їх. В чому полягає сутність державного виду бізнесу? В чому полягає сутність підприємницького виду бізнесу? В чому полягає сутність споживчого виду бізнесу? Які моделі бізнесу описані в науковій літературі?

Завдання 1.2

Виникнення і розвиток підприємництва. Сутнісні характеристики феномену підприємництва. Еволюція економічних систем. Натуральне і товарне виробництво. Економічна основа підприємництва. Власність та її види. Ринок та його структура. Інфраструктура ринку. Попит і пропозиція на ринку. Ринкова рівновага.

Література

1.Плетос С.В. Підприємницька діяльність: конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2021. 108 с. [стор. 6-20]

2.Ємець О. І. Основи підприємництва: навчальний посібник / О. І. Ємець, – Івано-Франківськ : Лілея–НВ, 2012. – 147 с. [стор. 4-14]

3. Варналій З.С. Основи підприємництва: навч. посібник. 3. вид., випр. і доп. Київ: Знання-Прес, 2006. 352с.

Питання для самоперевірки

1.Економіко-теоретичні знання і підприємництво?

2. Економіка, бізнес, менеджмент, маркетинг – практична основа вивчення сучасної організації підприємницької діяльності?

3. У чому полягає сутність поняття "економіка" та її складові? Що є рушійною силою економіки?

4. Організація суспільного виробництва. Еволюція економічних систем. Перехід від натурального господарства до товарного виробництва.

5. Умови виникнення та типи товарного виробництва. Товар та його властивості.

6. Що таке власність? Які існують форми власності в Україні?

7. Чому підприємницька діяльність є атрибутом ринкової економіки?

8. Ринок та його структура.

9. Основні елементи ринкової економіки. Інститути ринкової інфраструктури.

Практичне заняття 2. Сутність та функції підприємництва в ринковій економіці

Метою вивчення теми є законодавча база підприємництва. Сутність підприємницької діяльності: ознаки, види та функції. Принципи підприємницької діяльності. Суб'єкти підприємницької діяльності. Регулювання підприємницької діяльності.

В результаті вивчення даної теми студент повинен **знати** ієрархію нормативно-правової бази з підприємництва, суть, ознаки, види та функції підприємницької діяльності; **вміти** розрізняти види підприємництва, визначати суб'єктів підприємницької діяльності; отримати **навички** роботи з законодавчими та нормативно-правовими актами.

Завдання 2.1

Ознайомитися з основними положеннями Конституції України ст. 52, Господарського кодексу, ст. 50 – 54, ст. 80 – 88 Цивільного кодексу.

Література

1. Плетос С.В. Підприємницька діяльність: конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2021. 108 с. [стор. 21- 26]

2. Ємець О. І. Основи підприємництва: навчальний посібник / О. І. Ємець, – Івано-Франківськ : Лілея–НВ, 2012. – 147 с. [стор. 14-26]

3. Варналій З.С. Основи підприємництва: навч. посібник. 3. вид., випр. і доп. Київ: Знання-Прес, 2006. 352с.

Питання для самоперевірки

1. Історичний розвиток поняття "підприємство".

2. Сутність та функції підприємництва.

3. Підприємливість, підприємець, підприємництво: взаємозв'язок і взаємозумовленість понять.

4. Мета підприємницької діяльності. В чому полягає роль підприємницької діяльності у розвитку економіки?

5. Використання психології та права у підприємстві. Законодавча база організації та розвитку підприємництва.

Практичне заняття 3. Економічна свобода підприємництва

Метою вивчення теми є державно-правовий механізм регулювання підприємництва. Концепція Державної регуляторної політики. Принципи здійснення регуляторної політики в Україні. Регулювання міжнародної підприємницької діяльності.

В результаті вивчення даної теми студент повинен знати основні положення законодавства з питань регулювання підприємництва, принципи регуляторної політики; вміти володіти навиками економічної самостійності, економічної відповідальності, економічної рівноправності; отримати **навички** роботи з інформаційними ресурсами.

Завдання 3.1

Ознайомитися зі змістом Господарського кодексу статті 42 – 45.

Література

1. Плетос С.В. Підприємницька діяльність: конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2021. 108 с. [стор. 26-32]

2. Варналій З.С. Основи підприємництва: навч. посібник. 3. вид., випр. і доп. Київ: Знання-Прес, 2006. 352с.

Питання для самоперевірки

1. Економічна свобода як основна передумова розвитку підприємництва.

2. Основні принципи свободи господарювання: економічна самостійність, економічна відповідальність, економічна рівноправність.

3. Рушійні сили підприємництва. Властивості підприємницької діяльності.

4. Принципи організації підприємництва.

5. Які умови потрібні для здійснення підприємницької діяльності?

Практичне заняття 4. Конкуренція як засіб реалізації підприємництва

Метою вивчення теми є вивчення видів та моделей ринку, їх значення при реалізації товарної стратегії підприємства.

В результаті вивчення даної теми студент повинен **знати** сутність конкуренції і основні типи конкурентної боротьби на ринку; **вміти** підрахувати конкурентоспроможність продукції на ринку.

Завдання 4.1

Конкурентоспроможність товару та її показники. Товарна і цінова політика підприємства. Конкурентоспроможність фірми.

Література

1. Плетос С.В. Підприємницька діяльність: конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2021. 108 с. [стор. 32-42]
2. Варналій З.С. Основи підприємництва: навч. посібник. 3. вид., випр. і доп. Київ: Знання-Прес, 2006. 352с.

Питання для самоперевірки

1. Суть та основні функції конкуренції.
2. Види конкуренції. Недосконала конкуренція. Чиста конкуренція та чиста монополія.
3. Монополістична конкуренція та олігополія. Ознаки досконалої конкуренції.
4. Конкурентоспроможність фірми. Аналіз конкурентних ринків.
5. Антимонопольна політика та антимонопольне законодавство.

Практичне заняття 5. Мотивація підприємницької діяльності

Метою вивчення теми є визначення основних показників продуктивності і оплати праці.

В результаті вивчення даної теми студент повинен **знати** сутність оплати праці, функції, державна політика, загальна організація. Мотивація трудової діяльності працівників. Застосовувані форми та системи оплати праці робітників виробничих підприємств. Доплати і надбавки до заробітної плати та організація преміювання персоналу. Участь працівників у прибутках підприємства (організації); **вміти** підраховувати продуктивність праці персоналу.

Продуктивність праці вимірюється відношенням обсягу виробленої продукції до затрат праці (середньооблікової чисельності персоналу). Залежно

від прямого або зворотного відношення маємо два показники: виробіток і трудомісткість.

Виробіток — це кількість виробленої продукції за одиницю часу або кількість продукції, яка припадає на одного середньооблікового працівника або робітника за рік, квартал, місяць. Він вимірюється відношенням кількості виробленої продукції до величини робочого часу, витраченого на його виробництво:

$V = Q / T$, де V — виробіток; T — затрати робочого часу; Q — обсяг виробленої продукції.

Трудомісткість — це показник, який характеризує затрати часу на одиницю продукції (тобто зворотна величина виробітку):

$Tr = T / Q$, де Tr — трудомісткість на одиницю продукції.

Завдання 5.1

Обсяг виробництва складального цеху в поточному році 328 тис. грн., планується досягти обсягу виробництва в наступному році 417 тис. грн. при незмінній чисельності працюючих 92 чол. Як зміниться продуктивність праці в наступному році?

Завдання 5.2.

Яку суму складе місячна заробітна платня робітника третього розряду, якщо годинна тарифна ставка робітника цієї спеціальності першого розряду складає 5,967 грн. за годину. Тарифний коефіцієнт третього розряду складає 1,239. Робітник відпрацював 20 днів за місяць у другу зміну, яка триває з 1600 до 2400. За виконання плану обслуговування комп'ютерів робітнику нарахована премія у розмірі 25% заробітної платні.

Література

1. Плетос С.В. Підприємницька діяльність: конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2021. 108 с. [стор. 39-46]
2. Варналій З.С. Основи підприємництва: навч. посібник. 3. вид., випр. і доп. Київ: Знання-Прес, 2006. 352с.

Питання для самоперевірки

1. Підприємницькі інтереси і механізми їх реалізації.
2. Види, форми та системи заробітної плати.
3. Механізм функціонування ринку праці.
4. Організація заробітної плати.
5. Матеріальна зацікавленість і соціальна відповідальність у бізнесі.

Практичне заняття 6. Правовий статус підприємця

Метою вивчення теми є визначення поняття підприємець - ключова фігура ринкової економіки.

В результаті вивчення даної теми студент повинен **знати** права, обов'язки та відповідальність підприємця; **вміти** визначити дохід підприємця та його форми. Джерела утворення та економічну роль прибутку. Показники ефективності підприємництва.

Прибуток від реалізації продукції (Пп) дорівнює чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (Чд) мінус собівартість реалізованої продукції (Св), де **Св** - собівартість реалізованої продукції (грн.).

Пп - прибуток від реалізації продукції (грн.) **Пп=Чд - Св**

Рентабельність реалізованої продукції розраховується:

Рп = Пп / Св x 100 %, де Рп - рентабельність реалізованої продукції (%); Пп - прибуток від реалізації продукції (грн.); Св - собівартість реалізованої продукції (грн.).

Завдання 6.1

Підприємство реалізувало 200 тис. шт. продукції, ціна однієї штуки 48 грн., валова собівартість одиниці 40 грн. Визначити прибуток від реалізації та рентабельність реалізації продукції.

Література

- 1.Плетос С.В. Підприємницька діяльність: конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2021. 108 с. [стор.50-58]
2. Варналій З.С. Основи підприємництва: навч. посібник. 3. вид., випр. і доп. Київ: Знання-Прес, 2006. 352с.

Питання для самоперевірки

- 1.Підприємець — ключова фігура ринкової економіки. Сучасна професійна концепція підприємця.
- 2.Вимоги та характерні риси підприємця.
- 3.Права підприємця. Обов'язки та відповідальність суб'єктів підприємницької діяльності.
- 4.Створення умов для формування нової генерації підприємців.
- 5.Проблеми та перспективи підготовки кадрів для підприємницької діяльності.

Розділ 2. Організаційно-правові форми підприємництва

Практичне заняття 7. Етика підприємництва та соціальна відповідальність у бізнесі

Метою вивчення теми є формування ґрунтовних знань і розгляд практичних питань щодо основ управління виробництвом та трудовим колективом підприємницької організації, розвиток професійної культури бізнесової діяльності.

В результаті вивчення даної теми студент повинен **знати** сутність управління виробництвом, фактори впливу на людей в системі управління персоналом; **вміти** визначати основні складники ділової етики підприємця.

Завдання 7.1

Розглянути класифікацію методів управління підприємницькою організацією.

Завдання 7.2

Проаналізувати модель управління конфліктною ситуацією на підприємстві. Проаналізувати ділові якості особистості підприємця у сучасному бізнесі.

Завдання 7.3

Проаналізувати етику бізнесу яка є одночасно і духовною, і економічною категорією.

Література

1. Плетос С.В. Підприємницька діяльність: конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2021. 108 с. [стор.54-59].
2. Покропивний С.Ф., Колот В.М. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність. – К.: КНЕУ, 1998. – 352 с. [стор.224-258]
3. Варналій З.С. Основи підприємництва: навч. посібник. 3. вид., випр. і доп. Київ: Знання-Прес, 2006. 352с.

Питання для самоперевірки

1. *Методи управління трудовим колективом на сучасному підприємстві.*
2. *Характеристика і організація підприємницького успіху.*
3. *Культура бізнесової діяльності.*

Практичне заняття 8. Види та сфери підприємницької діяльності

Метою вивчення теми є характеристика приватного, колективного та державного підприємництва. Виробниче, комерційне (товарно-грошові та торговельно-обмінні операції) та фінансове підприємництво. Страхування як різновид фінансового підприємництва. Виробниче підприємництво - найважливіший вид підприємницької діяльності, спрямований на виробництво товарів та надання послуг.

В результаті вивчення даної теми студент повинен знати види підприємництва за формою власності, особливості та різновиди підприємництва за ступенем охоплення стадій відтворювального процесу; **вміти** розрізняти виробниче, комерційне та фінансове підприємництво; мати **навички** вибору виду підприємництва залежно від переваг і недоліків кожного з них.

Завдання 8.1

Посередництво як різновид комерційної підприємницької діяльності. Фінансово-кредитне підприємництво, об'єктом якого є операції купівлі-продажу специфічного об'єкту - грошей, іноземної валюти, цінних паперів.

Література

1. Плетос С.В. Підприємницька діяльність: конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2021. 108 с. [стор.63-70]
2. Ємець О. І. Основи підприємництва: навчальний посібник / О. І. Ємець, – Івано-Франківськ : Лілея–НВ, 2012. – 147 с. [стор.46-63]
3. Варналій З.С. Основи підприємництва: навч. посібник. 3. вид., випр. і доп. Київ: Знання-Прес, 2006. 352с.

Питання для самоперевірки

1. *Які особливості приватного, колективного та державного підприємництва?*
2. *Чим відрізняється виробниче підприємництво за класифікацією по предмету діяльності від виробничого підприємництва за ступенем охоплення стадій відтворювального процесу?*
3. *Чому виробниче підприємництво вважається найважливішим видом підприємницької діяльності?*
4. *Визначити та охарактеризувати різновиди комерційного підприємництва.*
5. *Визначити та охарактеризувати різновиди фінансово-кредитного підприємництва.*

Практичне заняття 9. Форми організації підприємництва

Метою вивчення теми є характеристика загальновідомих трьох основних організаційно-правових форм підприємницької діяльності: 1) одноосібне володіння; 2) партнерство (товариство); 3) корпорація.

В результаті вивчення даної теми студент повинен **знати** переваги та недоліки одноосібного володіння, партнерства, корпорації, **вміти** визначити індивідуальний бізнес (одноосібне володіння), партнерство (товариство), корпорацію (акціонерне товариство).

Завдання 9.1

Для чого призначена Класифікація організаційно – правових форм господарювання (КОПФГ)? В чому полягає недолік Класифікатора організаційно– правових форм господарювання (КОПФГ)?

Література

- 1.Плетос С.В. Підприємницька діяльність: конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2021. 108 с. [стор.70-76]
- 2.Ємець О. І. Основи підприємництва: навчальний посібник / О. І. Ємець, – Івано-Франківськ : Лілея–НВ, 2012. – 147 с. [стор.46-49]
3. Варналій З.С. Основи підприємництва: навч. посібник. 3. вид., випр. і доп. Київ: Знання-Прес, 2006. 352с.

Питання для самоперевірки

1. Які вам відомі організаційно–правові форми підприємницької діяльності в межах певного виду власності?
2. Назвіть переваги та недоліки одноосібного володіння?
3. Охарактеризуйте переваги та недоліки партнерств (товариств).
4. Перелічіть переваги та недоліки корпорацій (акціонерних товариств).

Практичне заняття 10. Підприємство як організаційна структура підприємництва

Метою вивчення теми є визначення поняття та форм організації підприємницької діяльності та організаційні одиниці бізнесу. Підприємство – самостійний суб'єкт господарювання. Класифікація підприємств за різними класифікаційними ознаками: за формою власності, за формою організації, за масштабами виробництва, розміром, сферою діяльності і т.д. Форми об'єднання підприємств в Україні.

В результаті вивчення даної теми студент повинен **знати** визначення підприємства як юридичної особи, основні риси підприємств, види підприємств та форми об'єднання підприємств; **вміти** класифікувати підприємства за різними ознаками, визначати вид об'єднання підприємств залежно від мети об'єднання; отримати **навички** вибору форми власності та організаційно-правової форми підприємництва залежно від виду діяльності і ступеню відповідальності засновника.

Завдання 10.1

Ознайомитися зі змістом Господарського кодексу ст. 62 – 66, ст. 73 – 77; ст. 112 - 117; Цивільного кодексу ст. 80 – 88.

Література

1. Плетос С.В. Підприємницька діяльність: конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2021. 108 с. [стор.76-83]
2. Ємець О. І. Основи підприємництва: навчальний посібник / О. І. Ємець, – Івано-Франківськ : Лілея–НВ, 2012. – 147 с. [стор.52-63]
3. Варналій З.С. Основи підприємництва: навч. посібник. 3. вид., випр. і доп. Київ: Знання-Прес, 2006. 352с.

Питання для самоперевірки

1. *Що таке підприємство та основні риси підприємств?*
2. *Чи всі види державних підприємств можуть здійснювати підприємницьку діяльність?*
3. *Які ознаки покладені в основу поділу підприємств на мікропідприємства, малі, середні і великі?*
4. *Назвіть види підприємств за масштабами виробництва.*
5. *З якою метою підприємства об'єднуються в об'єднання?*
6. *Які особливості різних видів об'єднань підприємств?*

Практичне заняття 11. Мале підприємництво в Україні

Метою вивчення теми є визначення поняття малого підприємництва. Функції малого підприємництва. Переваги та недоліки малого підприємництва. Фактори, що впливають на нестійкість підприємництва. Проблеми розвитку підприємництва в Україні в умовах перехідної економіки.

В результаті вивчення даної теми студент повинен **знати** визначення малого підприємництва, переваги і недоліки малого підприємництва; **вміти** аналізувати фактори впливу на мале підприємництво та проблеми розвитку

малого підприємництва; мати **навички** створення та заснування суб'єкта малого підприємництва.

Завдання на 11.1

Визначитись та охарактеризувати вид діяльності для створення малого підприємства, визначити ефективну форму господарювання з урахуванням особливостей виду діяльності.

Література

1.Плетос С.В. Підприємницька діяльність: конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2021. 108 с. [стор.83-90]

2. Варналій З.С. Основи підприємництва: навч. посібник. 3. вид., випр. і доп. Київ: Знання-Прес, 2006. 352с.

Питання для самоперевірки

1. В чому полягає економічна сутність малого підприємництва?
2. Які переваги і недоліки малого підприємництва?
3. Які фактори спричиняють нестійкість малого підприємництва?
4. Визначити основну суперечність малого бізнесу.
5. В чому полягає соціально-економічна значущість малого бізнесу?

Розділ 3. Організація та економіка підприємництва

Практичне заняття 12. Підприємницькі ризики: сутність, функції, класифікація та джерела виникнення

Метою вивчення теми є оцінка та класифікація ризиків. Джерела ризиків та методи їх усунення. Ймовірність настання ризиків. Технологічні, технічні, організаційні, економічні заходи безпеки підприємницької діяльності.

В результаті вивчення даної теми студент повинен **знати** поняття ризику, ситуацію ризику, елементи ризику; **вміти** аналізувати вірогідність настання ризику, передбачати можливості мінімізації або уникнення ризику; отримати **навички** страхування ризиків.

Завдання 12.1

Визначити види ризиків для обраного виду діяльності та оформити в окремий розділ бізнес-плану.

Література

1.Плетос С.В. Підприємницька діяльність: конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2021. 108 с. [стор.91-95]

2.Ємець О. І. Основи підприємництва: навчальний посібник / О. І. Ємець, – Івано-Франківськ : Лілея–НВ, 2012. – 147 с. [стор.35-45]

3. Варналій З.С. Основи підприємництва: навч. посібник. 3. вид., випр. і доп. Київ: Знання-Прес, 2006. 352с.

Питання для самоперевірки

1. Розкрийте поняття ризику та його види.
2. Які є джерела ризиків та методи їх усунення?
3. Розкрийте усвідомлення ситуації ризику. Які є елементи ризику?
4. Виявлення ризиків на підприємстві: обґрунтувати необхідність.

Практичне заняття 13. Організація підприємницької діяльності

Метою вивчення теми є сутність процесу ліцензування. Основні положення Закону України «Про ліцензування деяких видів підприємницької діяльності». Дозвільні види підприємницької діяльності. Органи державної влади, що видають ліцензії. Плата за видачу ліцензії.

В результаті вивчення даної теми студент повинен **знати** види діяльності, що підлягають ліцензуванню, для чого взагалі потрібно ліцензування, органи ліцензування, плату за ліцензію; **вміти** скласти заявку та формувати пакет документів на отримання ліцензії; мати навички роботи з інформаційними джерелами.

Завдання 13.1

Ознайомитися зі змістом Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності», визначитись чи підлягає обраний студентом вид діяльності ліцензуванню, якщо так то включити витрати на отримання ліцензії у витрати на створення підприємства.

Література

1.Плетос С.В. Підприємницька діяльність: конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2021. 108 с. [стор.97-100]

2.Ємець О. І. Основи підприємництва: навчальний посібник / О. І. Ємець, – Івано-Франківськ : Лілея–НВ, 2012. – 147 с. [стор.107-119]

3. Варналій З.С. Основи підприємництва: навч. посібник. 3. вид., випр. і доп. Київ: Знання-Прес, 2006. 352с.

Питання для самоперевірки

1. В чому полягає сутність ліцензування? Для чого воно потрібно?

2. Які види діяльності підлягають ліцензуванню?
3. Назвіть порядок отримання ліцензії та перелік органів ліцензування.

Практичне заняття 14. Технологія створення власної справи

Метою вивчення теми є сутність та основні принципи розробки бізнес-планів. Види бізнес-планів. Структура та порядок написання бізнес-плану. Техніко-економічні показники обґрунтування доцільності здійснення діяльності. Розрахунок показників повернення капіталовкладень, періоду окупності інвестицій та ін.

В результаті вивчення даної теми студент повинен **знати** що таке бізнес-план, види і структуру бізнес-планів, правила написання бізнес-планів; **вміти** розраховувати та аналізувати техніко-економічні показники діяльності; отримати **навички** написання бізнес-плану створення або розвитку підприємства.

Завдання 14.1

Підготувати другий і третій розділ бізнес-плану відповідно до обраного виду діяльності.

Література

- 1.Плетос С.В. Підприємницька діяльність: конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2021. 108 с. [стор.100-107]
- 2.Ємець О. І. Основи підприємництва: навчальний посібник / О. І. Ємець, – Івано-Франківськ : Лілея–НВ, 2012. – 147 с. [стор.80-93]
3. Варналій З.С. Основи підприємництва: навч. посібник. 3. вид., випр. і доп. Київ: Знання-Прес, 2006. 352с.

Питання для самоперевірки

1. Що таке бізнес-план і для чого він потрібен?
2. Яку інформацію має містити бізнес-план?
3. Де взяти кошти на реалізацію бізнес-плану? Назвіть порядок презентації бізнес-ідеї для потенційного інвестора.
4. Який порядок підготовки розділів бізнес-плану?
5. Яка методика розрахунку техніко-економічних показників діяльності у бізнес-плані?

Практичне заняття 15. Фінансово-кредитна система України

Метою вивчення теми є сутність, структура та функції фінансів. Державний бюджет: доходи та видатки. Дефіцит бюджету, державний борг та

шляхи їх покриття. Податкова система України, класифікація податків. Оподаткування та оподатковуваний прибуток. Застосування загальної та спрощеної системи оподаткування. Єдиний податок для фізичних осіб – підприємців та юридичних осіб. Підстави щодо можливості застосування спрощеної системи оподаткування. Суть, принципи та види кредиту. Банківська система. Класифікація банків.

В результаті вивчення даної теми студент повинен **знати** відмінність між податками і зборами, особливості різних систем оподаткування, переваги і недоліки кожної з них; **вміти** розраховувати базу оподаткування та розмір податку на прибуток і ПДВ, аналізувати можливості застосування спрощеної системи оподаткування; мати **навички** роботи з фінансовою звітністю підприємств.

Завдання 15.1

Розрахувати та порівняти, яку систему оподаткування вигідніше застосовувати на обраному підприємстві.

Література

1. Плетос С.В. Підприємницька діяльність: конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2021. 108 с. [стор.108]
2. Варналій З.С. Основи підприємництва: навч. посібник. 3. вид., випр. і доп. Київ: Знання-Прес, 2006. 352с.

Питання для самоперевірки

1. Охарактеризувати поняття "фінанси". Визначити різницю між поняттями "фінанси" та "гроші".
2. Назвати функції фінансів, дати їм характеристику.
3. Назвати види джерел фінансування діяльності підприємства. Охарактеризувати їх складові.
4. Охарактеризуйте систему оподаткування, види систем.
5. Які переваги і недоліки загальної системи оподаткування?
6. Які переваги і недоліки спрощеної системи оподаткування?
7. Які обмеження у застосуванні спрощеної системи оподаткування?
8. Охарактеризуйте податок на прибуток підприємств.
9. Дайте характеристику податку на додану вартість.
10. Суть, принципи та види кредиту. Банківська система. Класифікація банків.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять з дисципліни
“Підприємницька діяльність”
для студентів денної та заочної форми навчання
Спеціальність 122 «Комп’ютерні науки»
Рівень вищої освіти - бакалавр

Укладач: Плетос Світлана Володимирівна

Підп. до друку

Формат

Папір друк.

Умов. друк. арк.

Тираж

Зам. №

Надруковано з готового оригінал-макета

Одеський державний екологічний університет,

65016, м. Одеса, вул. Львівська, 15
